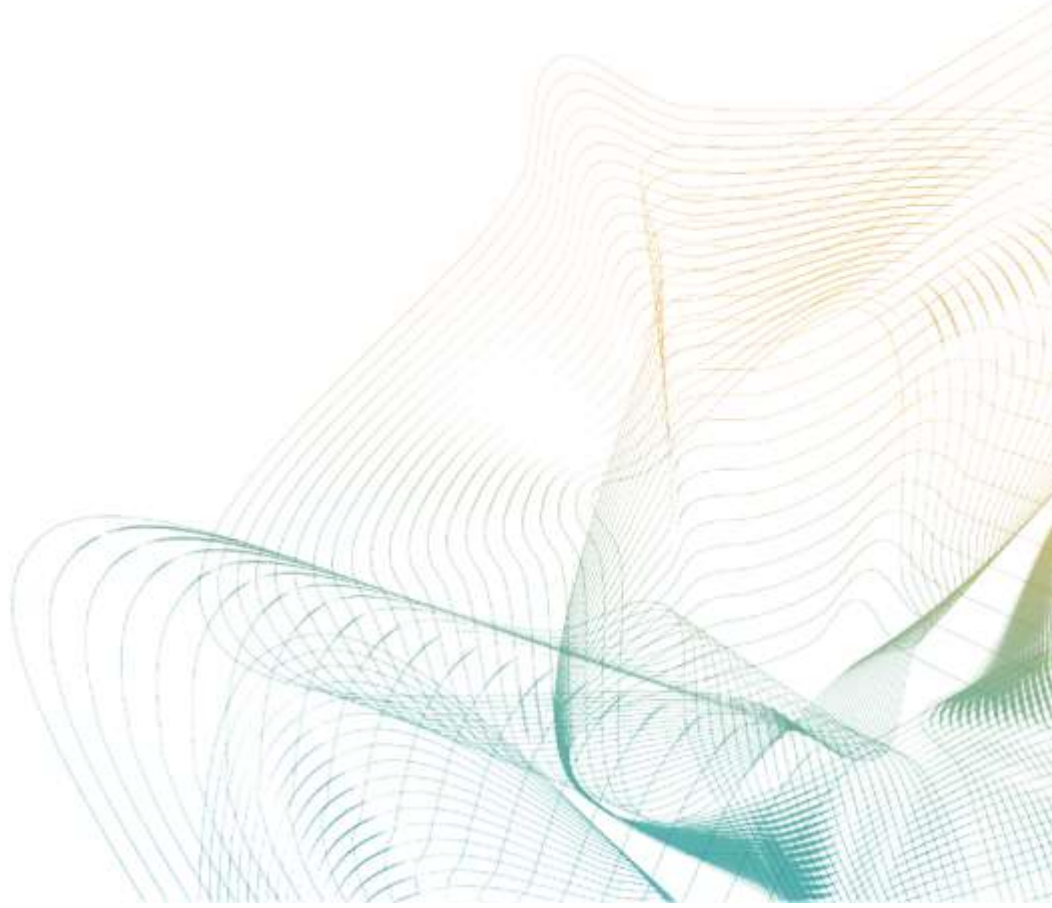

Kasım Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Aralık 2018

Özet

Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 1,44 oranında azalmış ve yıllık enflasyon 3,62 puan gerileyerek yüzde 21,62 olmuştur. Bu dönemde yıllık enflasyon tüm ana gruplarda düşüş kaydetmiştir. Gıda enflasyonundaki gerilemede taze meyve ve sebze fiyatları öne çıkmıştır. Enerji fiyatları, petrol fiyatlarındaki düşüş ve Türk lirasındaki değerlenmeye istinaden azalmıştır. Geçici vergi indirimlerine bağlı olarak dayanıklı tüketim malları kanalıyla temel mal grubu yıllık enflasyonu belirgin bir düşüş kaydetmiştir. Bu dönemde hizmet enflasyonu sınırlı da olsa gerilemiştir. Kasım ayı enflasyon verilerinde vergi indirimleri, Türk lirasındaki değer kazancı ve petrol fiyatlarındaki düşüşün etkilerinin yanı sıra iktisadi faaliyetteki zayıflamaya bağlı olarak talep yönlü etkiler de hissedilmiştir. Bu görünüm altında çekirdek göstergelerin yıllık enflasyonu ve ana eğilimi gerilemiştir.

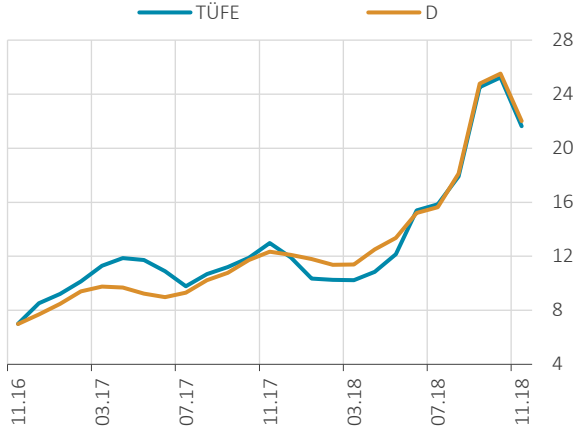
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

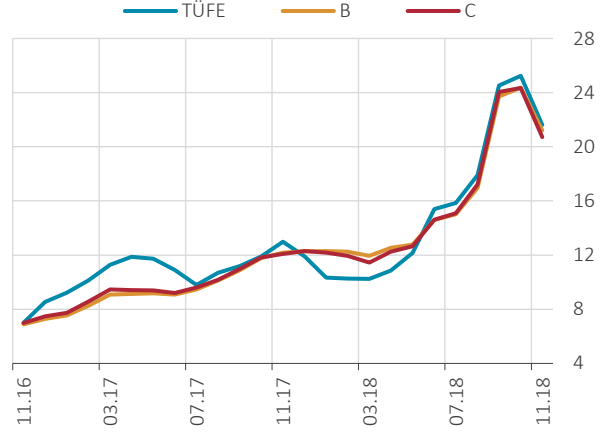
Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 1,44 oranında azalmış ve yıllık enflasyon 3,62 puan gerileyerek yüzde 21,62 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 3,16 ve 3,62 puan azalarak yüzde 21,21 ve 20,72 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları bir önceki aya göre tüm alt gruplarda azalırken, en belirgin düşüş 2,06 puan ile temel mallar grubunda gözlenmiştir. Gıda, enerji, alkol-tütün-altın ve hizmet gruplarının katkıları ise sırasıyla 0,76, 0,50, 0,21 ve 0,09 puan gerilemiştir.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

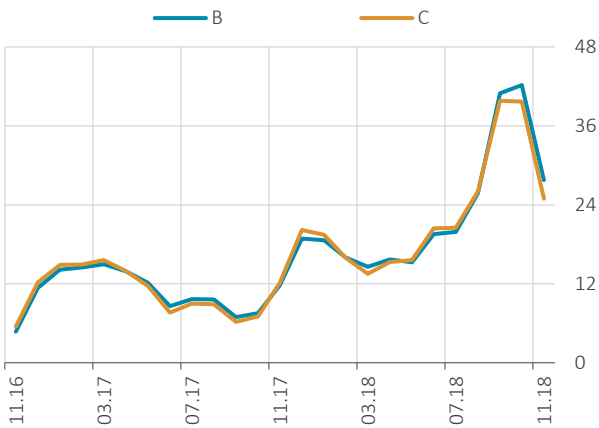

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

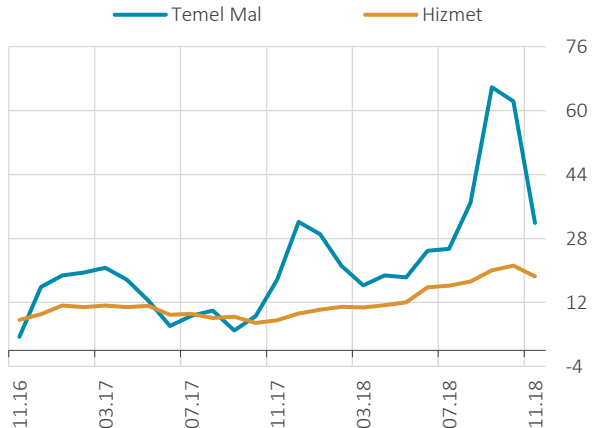

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde, enflasyonun ana eğiliminde düşüş gözlenmiştir (Grafik 3). Ana eğilim temel mal ve hizmet gruplarında gerilerken temel mal grubundaki yavaşlamada geçici vergi indirimlerinin etkisi öne çıkmıştır (Grafik 4). Bununla birlikte enflasyonun ana eğiliminin söz konusu vergi etkisi arındırıldığında da yavaşladığı görülmüştür.

Grafik 3: B ve C (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

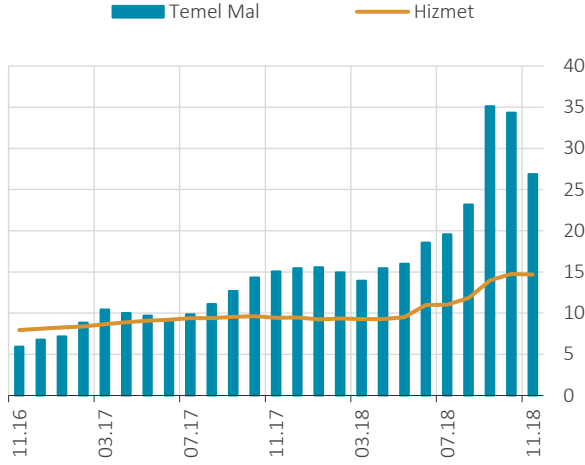
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

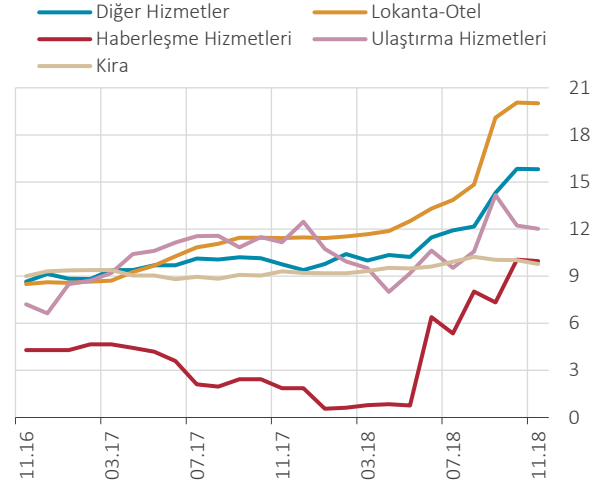
Kasım ayında hizmet fiyatları aylık bazda yatay seyretmiş, grup yıllık enflasyonu 0,09 puan azalarak yüzde 14,67 olmuştur (Grafik 5 ve Tablo 1). Yıllık enflasyon bu dönemde kira ve ulaştırma gruplarında 0,2 puan civarında gerilerken, diğer alt gruplarda sınırlı azalışlar kaydetmiştir (Grafik 6). Ulaştırma hizmetleri grubunda akaryakıt fiyatlarının da etkisiyle gerileyen hava ve şehirlerarası karayolu yolcu taşımacılığı fiyatları öne çıkmıştır. Mevsimsel etkilerden arındırılmış verilerle kirada düşük bir aylık artış oranı

kaydedilmiştir. Lokanta-otel grubunda yemek hizmetleri enflasyonunun artış eğilimi gıda fiyatlarındaki olumlu görünümün de etkisiyle yavaşlarken, konaklama hizmetleri enflasyonunda bir önceki ayın ardından bu dönemde de belirgin bir düşüş gözlenmiştir. Diğer hizmetler grubunda ise paket tur fiyatlarındaki düşüş öne çıkmıştır. Özetle, hizmet enflasyonundaki yavaşlamada kısmen hafifleyen maliyet baskılarının yanı sıra zayıflayan iç talep de etkili olmuştur.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

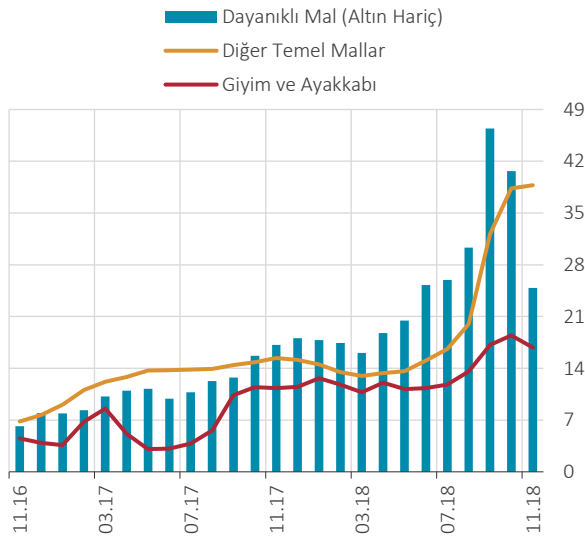

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

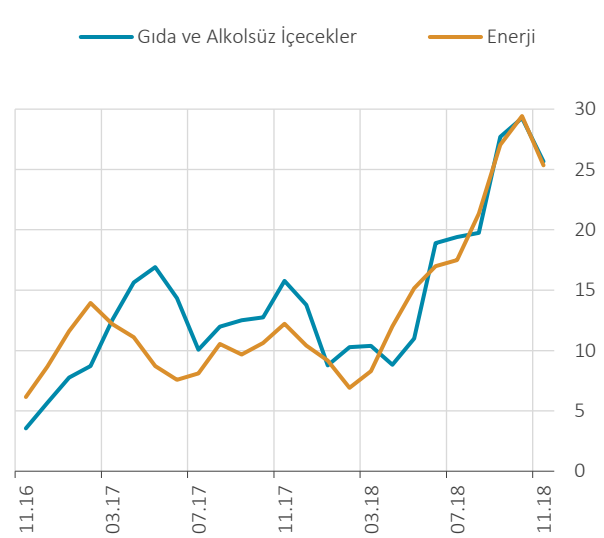

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 7,46 puanlık düşüyle yüzde 26,89'a gerilemiş, bu gelişmede geçici vergi indirimlerine bağlı olarak azalan dayanıklı mal grubu fiyatları temel belirleyici olmuştur (Grafik 5 ve 7). Vergi indirimlerine konu olan otomobil, mobilya ve beyaz eşya fiyatları bu dönemde sırasıyla yüzde 13,59, 8,50 ve 5,23 oranında gerilemiştir. Bu fiyat değişimleri, vergi indirimlerinin fiyatlara büyük oranda yansıtıldığına işaret etmiştir. Bu dönemde giyim fiyatlarındaki artışın mevsim ortalamalarının önemli ölçüde altında kaldığı gözlenmiştir. Diğer temel mallarda ise birikimli kur etkilerinin zayıflamakla birlikte devam ettiği izlenmiştir. Özetle, bu dönemde temel mal fiyatlarındaki düşüşte vergi indirimleri temel belirleyici olurken, Türk lirasındaki değer kazancı, dönemsel indirimler ve iç talepteki zayıflamanın da etkileri hissedilmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

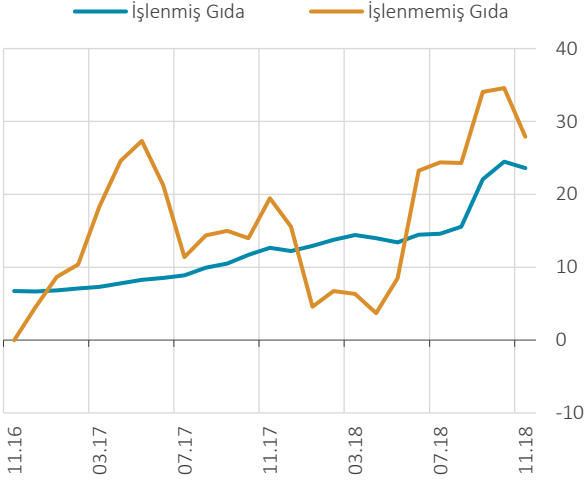
Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

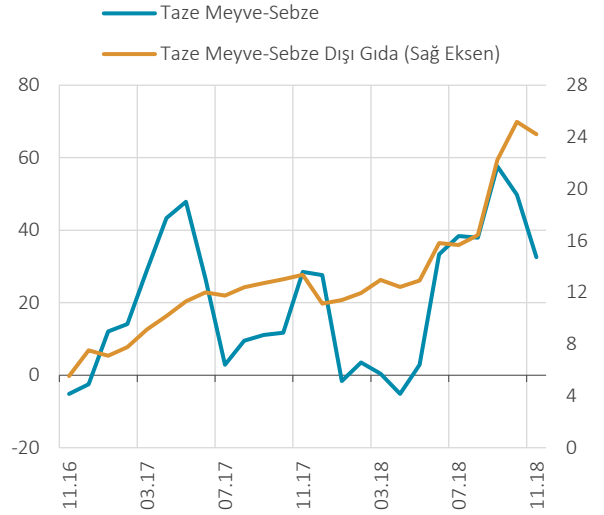
Enerji fiyatları Kasım ayında yüzde 0,71 oranında azalmıştır (Tablo 1). Bu dönemde uluslararası petrol fiyatlarındaki düşüşe ve Türk lirasındaki değer kazancına bağlı olarak akaryakıt fiyatları yüzde 2,16 oranında gerilemiştir. Katı yakıt fiyatları yüzde 0,90 oranında düşüş gösterirken, şebeke suyu ve doğalgaz fiyatlarında artış gözlenmiştir. Bu gelişmelerle birlikte, enerji grubu yıllık enflasyonu 4,08 puanlık düşüşle yüzde 25,35 olmuştur (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Kasım ayında 3,60 puan azalarak yüzde 25,66 olmuştur (Grafik 8). Gıda ve alkolsüz içecekler enflasyonundaki düşüşte taze meyve ve sebze öncülüğünde gerileyen işlenmemiş gıda fiyatları belirleyici olmuştur. Diğer yandan, patates ve bakliyat fiyatları belirgin bir oranda yükselmiştir. Bu dönemde, işlenmiş gıda grubu fiyatları yüzde 0,46 ile ılımlı bir artış kaydetmiş; grup yıllık enflasyonu yüzde 23,60'a gerilemiştir (Grafik 9). Bu grupta süt ürünleri, çay ve katı sıvı yağlarda fiyatlar düşerken, ekmek ve tahıllar ile konserve ürünlerdeki artış eğilimi yavaşlamakla birlikte sürmüştür. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda enflasyonu Kasım ayında sınırlı bir oranda gerileyerek yüzde 24,21 olmuştur (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Kasım 2018	Kasım 2017	Kasım 2018	Kasım 2017
TÜFE	-1,44	1,49	21,62	12,98
1. Mallar	-1,99	2,09	24,47	14,58
Enerji	-0,71	2,53	25,35	12,23
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	-0,74	2,11	25,66	15,78
İşlenmemiş Gıda	-1,95	3,17	27,91	19,48
Taze Meyve-Sebze	-5,13	7,24	32,55	28,50
Diğer İşlenmemiş	0,07	0,94	25,24	14,80
İşlenmiş Gıda	0,46	1,17	23,60	12,68
Ekmek ve Tahıllar	1,47	0,89	23,64	9,48
Diğer İşlenmiş	-0,07	1,32	23,58	14,52
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	-3,27	1,93	23,38	14,66
Temel Mallar	-3,55	2,12	26,89	15,05
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	-9,59	1,85	24,89	17,17
Giyim ve Ayakkabı(*)	2,40	3,83	16,81	11,33
Diğer Temel Mallar	1,36	1,05	38,76	15,37
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,17	0,01	2,23	10,41
Altın	-7,78	5,83	31,99	22,09
2. Hizmetler	0,03	0,11	14,67	9,42
Kira	0,62	0,85	9,77	9,31
Lokanta ve Oteller	0,41	0,46	20,01	11,43
Ulaştırma Hizmetleri	-1,44	-1,27	12,01	11,15
Haberleşme Hizmetleri	0,04	0,12	9,97	1,87
Diğer Hizmetler	-0,02	0,01	15,81	9,75
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	-1,48	1,09	21,21	12,17
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	-1,87	1,07	20,72	12,08
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	-1,45	1,39	22,01	12,35

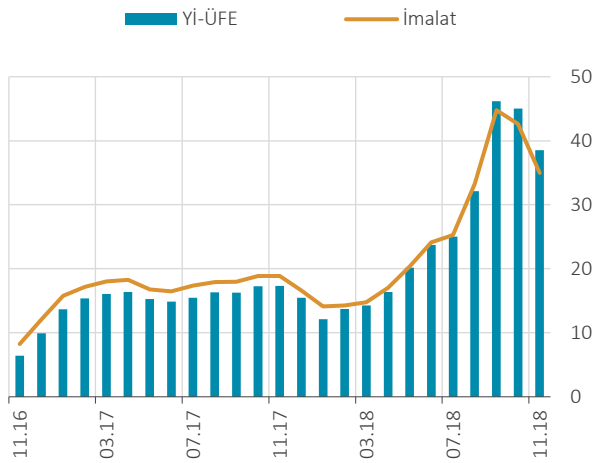
Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

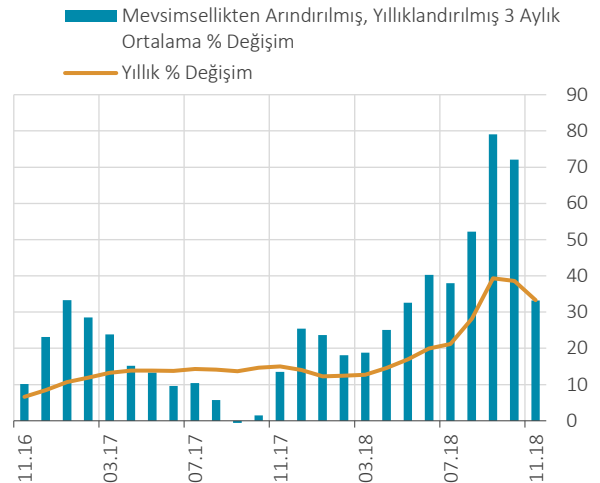
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Kasım ayında yüzde 2,53 oranında düşmüş, yıllık enflasyonu ise 6,47 puan azalarak yüzde 38,54'e gerilemiştir (Grafik 11). Endeks genelinde Türk lirasındaki değerlenme ve petrol fiyatlarındaki düşüşün olumlu yansımaları izlenmiştir. İmalat sanayi yıllık enflasyonu bu dönemde 7,65 puan azalarak yüzde 34,97 olmuştur. Bu çerçevede, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğiliminde belirgin bir düşüş gözlenmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

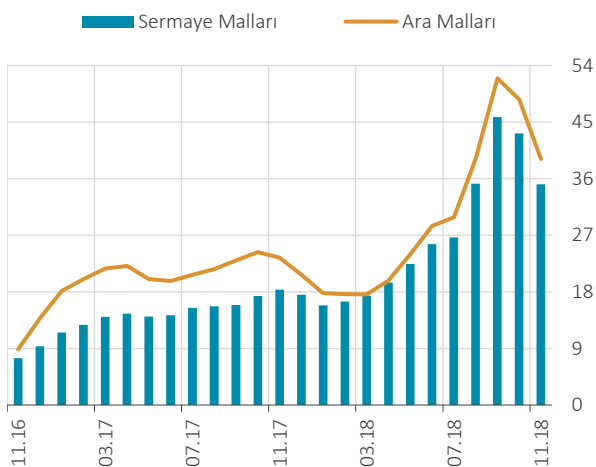

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

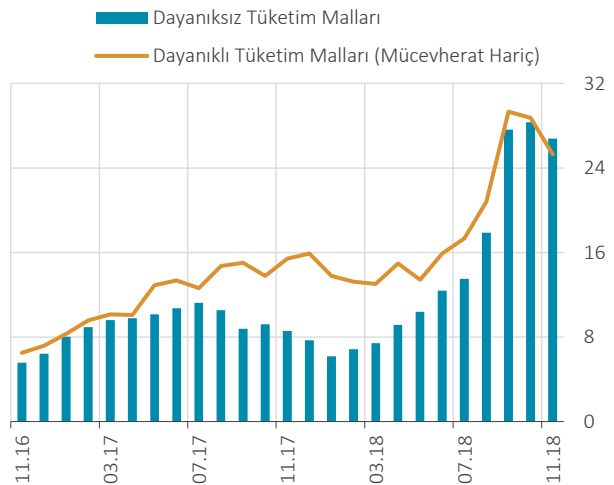

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon ara malı ve sermaye mallarında belirgin olmak üzere tüm gruplarda gerilemiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve 14). Ara malı fiyatları, demir-çelik ve diğer metaller, tekstil, plastik ve kimyasal ürünler kaynaklı olarak gerilerken sermaye malı fiyatlarındaki düşüşte makineler, metal yapı ürünleri, motorlu kara taşıtları ve aksesuarları belirleyici olmuştur. Dayanaksız tüketim malı fiyatları et ve yağ gibi gıda ürünlerindeki gelişmelerle gerilemiş, dayanıklı tüketim mallarında mobilya ve ev aletlerindeki fiyat azalışları dikkat çekmiştir. Sonuç olarak, üretici fiyatları Kasım ayında Türk lirasındaki değerlenme ve başta petrol olmak üzere uluslararası emtia fiyatlarındaki düşüşlere bağlı olarak bir miktar gerileme kaydetmiş, üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları güçlü seyrini korumuştur.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Kasım 2018		Kasım 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	-1,44	21,62	1,49	12,98
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,03	-0,74	25,66	2,11	15,78
Alkollü İçecekler ve Tütün	5,14	0,17	2,23	0,01	10,41
Giyim ve Ayakkabı	7,21	2,37	16,86	3,77	11,30
Konut	14,85	0,47	24,76	1,25	9,81
Ev Eşyası	7,66	-2,85	32,73	0,95	12,85
Sağlık	2,64	0,57	16,25	0,21	12,38
Ulaştırma	17,47	-6,46	21,03	2,01	18,56
Haberleşme	3,91	-0,60	9,56	0,25	1,44
Eğlence ve Kültür	3,39	-2,08	21,18	0,21	9,90
Eğitim	2,67	0,02	10,20	0,08	10,46
Lokanta ve Oteller	7,27	0,41	20,01	0,46	11,43
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,76	-0,96	27,87	1,84	13,39

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Kasım 2018		Kasım 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	-2,53	38,54	2,02	17,30
Madencilik	3,26	-1,80	29,91	2,70	13,67
İmalat	89,02	-3,09	34,97	2,41	18,86
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,52	-2,60	34,27	2,11	17,75
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	79,60	-2,06	33,31	1,80	14,98
Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı	6,74	2,35	94,41	-3,73	0,09
Su Temini	0,98	1,25	9,57	0,93	11,59
Ana Sanayi Kollarına göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		-3,56	39,11	3,02	23,43
Dayanıklı Tüketim Malları		-1,24	26,05	2,13	15,54
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		-0,95	25,28	1,78	15,41
Dayanısız Tüketim Malları		-1,01	26,77	0,21	8,58
Sermaye Malı		-2,97	35,08	2,87	18,36
Enerji		-2,12	75,61	1,22	14,79

Kaynak: TÜİK.